

K a r l M a r x

POLIITTINEN VÄLINPITÄMÄTTÖMYYS⁵³

»Työväenluokka ei saa järjestäytyä poliittiseksi puolueeksi; se ei saa millään verukkeella ryhtyä poliittiseen toimintaan, koska taistelu valtiota vastaan merkitsee valtion tunnustamista ja se taas on ristiriidassa ikuisten periaatteiden kanssa! Työläiset eivät saa ryhtyä lakkoihin, sillä voimien haaskaaminen työpalkan nostamiseksi tai sen alenemisen estämiseksi merkitsee *palkkatyöjärjestelmän* tunnustamista, ja tämä on ristiriidassa työväenluokan vapautuksen ikuisten periaatteiden kanssa!

Jos työläiset poliittisessa taistelussaan porvarillista valtiota vastaan liittyvät yhteen vain saavuttaakseen myönnytyksiä, silloin he tekevät sovitteluratkaisuja ja tämä on ristiriidassa ikuisten periaatteiden kanssa! Tästä syystä on tuomittava jokainen rauhanomainen liike, jollaisia Englannin ja Amerikan työläiset huonosta tottumuksesta panevat alulle. Työläisten ei pidä haaskata voimiaan saavuttaakseen lakisääteiset rajat työpäivälle, sillä se merkitsee sovitteluratkaisujen tekemistä yrittäjien kanssa, ja silloin nämä voivat riistää työläisiä enää vain 10 tai 12 tuntia 14 tai 16 tunnin sijasta. Liioin työläisten ei pidä pyrkiä siihen, että alle kymmenvuotiaiden tyttöjen tehdastyö kiellettäisiin lailla, sillä tällä keinolla ei vielä lakkauteta alle kymmenvuotiaiden poikien riistoa. Siten työläiset tekisivät uuden kompromissin ja se vahingoittaa ikuisten periaatteiden puhtautta!

Vielä vähemmän työläiset saavat vaatia, että Amerikan tasavallan tapaan valtio, jonka *budjetti* kootaan työ-

läisten kustannuksella, velvoitettaisiin antamaan työläisten lapsille peruskoulutus. Peruskoulutus ei ole näet vielä yleiskoulutusta. On parempi, että työläiset ja työläisnaiset eivät osaa lukea, kirjoittaa eikä laskea kuin että he saisivat valtion koulun opettajan opetusta. On paljon parempi, että tietämättömyys ja päivittäinen 16 tunnin työ tylsistyttää työväenluokan kuin että ikuisia periaatteita loukataan!

Jos työväenluokan poliittinen taistelu saa väkivaltaisia muotoja, jos työläiset pystyttävät porvariston diktatuurin tilalle oman vallankumouksellisen diktatuurinsa, silloin he tekevät hirvittävän rikoksen loukkaamalla periaatteita halutessaan kurjien maailmallisten päivänkohtaisten tarpeidensa vuoksi, porvariston vastarinnan murtamisen vuoksi antaa valtiolle vallankumouksellisen ja ohimenevän muodon sen sijaan että he laskisivat aseet ja poistaisivat valtion. Työläiset eivät saa muodostaa erillisiä ammattiyhdistyksiä kullekin ammattialalle, koska he tekevät siten porvarillisessa yhteiskunnassa vallitsevan yhteiskunnallisen työnjaon ikuiseksi. Tämä työläisiä erottava työnjakohan on heidän orjuutensa todellinen perusta.

Sanalla sanoen työläisten on pantava käsivarret ristiin sen sijaan että tuhlaisivat aikaansa poliittisiin ja taloudellisiin liikkeisiin. Yksikään näistä liikkeistä ei voi tuottaa heille muuta kuin välittömiä tuloksia. Tosiuskovaisina ihmisinä heidän täytyy arkisia tarpeita halveksien uskoa täynnä huutaa: 'Meidän luokkamme ristiinnaulittakoon, meidän lajimme tuhoutukoon, mutta ikuisten periaatteiden on pysyttävä tahrattomina!' Hurskaiden kristittyjen tavoin heidän on uskottava papin sanoja, halveksittava maallista hyvää ja tavoiteltava vain paratiisiin pääsyä. Kun paratiisiin pääsyn tilalle sijoitetaan *yhteiskunnallinen likvidaatio*, joka jonakin kauniina päivänä toteutuu jossakin maailman kolkassa, vaikkakaan kukaan ei tiedä miten ja kenen toimesta, niin asioiden mystifiointi on täydellinen ja aivan samanlainen.

Tätä ihmeellistä yhteiskunnallista likvidaatiota odotellessaan työväenluokan on siis käyttäytyttävä hyvin syöneen lammaslauman tavoin, jätettävä hallitus rau-

haan, pelättävä poliisia, kunnioitettava lakeja ja tarjouduttava mukisematta tykinruuaksi.

Työläisten on jokapäiväisessä käytännön elämässään oltava valtion kuuliaisimpia palvelijoita, mutta sisimmässään heidän on mitä ponnekkaimmin protestoitava valtion olemassaoloa vastaan ja osoitettava sille syvä teoreettinen halveksuntansa ostamalla ja lukemalla kirjallisia tutkielmia valtion poistamisesta. Kuitenkin heidän on varottava kohdistamasta kapitalistiseen järjestelmään mitään muuta vastarintaa kuin julistuksia tulevaisuuden yhteiskunnasta, missä tämän vihatun järjestyksen olemassaolo lakkaa!»

Kukaan ei kiistä, etteikö työväenluokka olisi ajanut poliittisen välinpitämättömyyden apostolit hornan tuuttiin jo ajat sitten, jos he olisivat esittäneet asiansa näin selkeästi. Työväenluokka olisi käsittänyt sellaisen loukkaukseksi, jonka esittävät kaavaoppiset porvarit ja rappeutuneet aateliset, kummatkin joko niin tyhmiä tai naiiveja, että kieltävät työläisiltä kaikki todelliset taisteluvälineet siksi että kaikki nämä välineet on otettava nykyiseltä yhteiskunnalta ja että taistelun väistämättömät ehdot eivät onnettomuudekseen sovi niihin idealistisiin kuvitelmiin, jotka nämä *sosiaalitieteen* tohtorit ovat kohottaneet *vapauden*, *autonomian* ja *anarkian* nimellä jumaluuksiksi. Työväenluokan liike on kuitenkin nyt niin voimakas, ettei näillä filantrooppisilla lahkolaisilla ole enää rohkeutta toistella taloudellisen taistelun kohdalla niitä samoja *suuria totuuksia*, joita he herkeämättä esittävät poliittisesta taistelusta. He ovat liian pelkurimaisia soveltaakseen näitä totuuksia myös lakoihin, poliittisiin liittoutumiin, ammattiyhdistyksiin, naisten ja lasten työtä koskeviin lakeihin, työpäivän lyhentämiseen jne. jne.

Katsokaamme minkä verran he voivat vedota hyviin perinteisiin, häveliäisyyteen, kunniallisuuteen ja ikuisiin periaatteisiin!

Koska yhteiskuntaolot eivät olleet vielä kylliksi kehittyneet antaakseen työväenluokalle mahdollisuutta järjestäytyä poliittiseksi puolueeksi täytyi ensimmäisten sosialistien (Fourier, Owen, Saint-Simon jne.) rajoittua uneksimaan tulevaisuuden *malliyhteiskunnasta* ja tuomita

kaikki ne lakkoilun, liittoutumisen ja poliittisen toiminnan yritykset, joihin työläiset ryhtyivät parantaakseen hieman asemaansa. Vaikkakaan meillä ei ole oikeutta kieltää näitä sosialismin patriarkkoja yhtä vähän kuin nykyajan kemisteillä on oikeutta kieltää omia isiään, alkemisteja, niin meidän on kuitenkin varottava toistamasta heidän virheitään. Meidän tekeminämme ne olisivat anteeksiantamattomia.

Silti vuonna 1839, kun Englannin työväenluokan poliittinen ja taloudellinen taistelu oli jo saanut selväpiirteisen luonteen, Bray, yksi Owenin oppilaista ja eräs niistä, jotka jo kauan ennen Proudhonia olivat keksineet *mutualismin*. julkaisi kirjan »Labour's Wrongs and Labour's Remedy» (Vääryydet työssä ja niiden korjaaminen)⁵⁴.

Kirjansa luvussa, joka käsittelee *kaikkien nykyisellä taistelulla saavutettavien parannuskeinojen* tehottomuutta, hän arvostelee kitkerästi englantilaisten työläisten kaikkia taloudellisia ja poliittisia liikkeitä. Hän tuomitsee poliittisen liikkeen, lakot, työajan lyhentämisen ja naisten ja lasten tehdastyön säätelyn. Kaikki se ei näet hänen mielestään auta pääsemään yhteiskunnan nykyisestä tilasta, vaan päinvastoin lujittaa sitä ja kärjistää vastakohtia entisestään.

Ja nyt tulemme Proudhoniin, sosiaalitieten tohtorien oraakkeliin. Vaikka suurella mestarilla oli tarpeeksi rohkeutta vastustaa tarmokkaasti kaikkia niitä taloudellisia liikkeitä (liittoutumia, lakkoja jne.), jotka olivat ristiriidassa hänen *mutualisminsa* vapautusta tuovien teorioiden kanssa, samaan aikaan hän teoksillaan ja henkilökohtaisella osanotollaan kuitenkin edisti työväenluokan poliittista taistelua, niin hänen oppilailtaan puuttuu rohkeutta asettua avoimesti vastustamaan liikettä. Kumosin kaikki hänen työväenliikettä vastaan suuntaamansa sofismit jo vuonna 1847*, jolloin mestarin suuri teos »Taloudellisten ristiriitojen järjestelmä» ilmestyi. Mutta Proudhon palasi samaan aiheeseen vuonna

* Ks. kirjasta *Misère de la philosophie. Réponse à la philosophie de la misère de M. Proudhon* (Paris, A. Frank, 1847) [Filosofian kurjuus. Vastaus herra Proudhonin Kurjuuden filosofiaan], 2. luku, 5. §: »Lakot ja työläisliittoumat».

1864, sen jälkeen kun oli hyväksytty Lex Ollivier, laki, joka myönsi Ranskan työläisille oikeuden liittoutumiseen, joskin hyvin rajoitetussa määrin. Proudhon teki sen teoksessaan »Työväenluokan poliittiset kyvyt»⁵⁵, joka julkaistiin pian hänen kuolemansa jälkeen.

Mestarin hyökkäys oli niin suuresti porvariston maun mukainen, että vuonna 1866 »Times» Lontoon räätälien suuren lakon johdosta soi Proudhonille sen kunnian, että julkaisi tätä käännettynä ja tuomitsi lakkolaiset hänen omilla sanoillaan. Seuraavassa muutama esimerkki.

Rive-de-Gierin kaivostyöläiset olivat ryhtyneet lakoon. Sotilaita kiirehti paikalle saattaakseen heidät järkiinsä.

»Viranomainen, joka ammutti Rive-de-Gierin kaivostyöläisiä, oli hyvin onnettomassa asemassa», Proudhon huudahtaa. »Mutta hän toimi samoin kuin vanha Brutus, kun tämän oli tehtävä valintansa isänrakkautensa ja konsulinvelvollisuutensa välillä. Brutuksen oli uhrattava lapsensa pelastaakseen tasavallan. Hän ei empinyt eikä jälkimaailma ole milloinkaan rohjennut tuomita häntä sen perusteella.»*

Kukaan työläinen ei muista, että yksikään porvari olisi milloinkaan empinyt uhrata työläisensä pelastaakseen etunsa. Millaisia Brutuksia porvarit ovatkaan!

»Yhtä vähän kuin on oikeutta pettämiseen ja varastamiseen, sukurutsaukseen ja aviorikokseen, yhtä vähän on oikeutta liittoutumiseen.»**

On kuitenkin sanottava, että varmasti on olemassa oikeus *tyhmyyteen*.

Entä millaisten ikuisten periaatteiden nimessä mestari sinkoaa loruilevat pannajulistuksensa?

Ensimmäinen ikuinen periaate:

»Työpalkan suuruus määrää tavaroiden hinnan.»

Nekin, joilla ei ole aavistustakaan poliittisesta taloustieteestä eikä tietoa siitä, että suuri porvarillinen taloustieteilijä Ricardo kumosi lopullisesti tämän perinteelli-

* Proudhon, P.-J. De la capacité politique des classes ouvrières, Paris, Lacroix & Co., 1868, p. 327.

** Proudhon, P.-J., mts. 333.

sen erheen vuonna 1817 ilmestyneessä teoksessaan »*Poliittisen taloustieteen periaatteet*»⁵⁶, tuntevat sen merkillepantavan tosiseikan, että Englannin teollisuus kykenee myymään tavaransa halvempaan hintaan kuin mikään muu maa samalla kun työpalkat ovat Englannissa suhteellisesti korkeammat kuin missään muussa Euroopan maassa.

Toinen ikuinen periaate:

»Liittoutumisen salliva laki on mitä suurimmassa määrin lainopin ja talouden vastainen ja ristiriidassa yhteiskunnan ja kaiken järjestyksen kanssa.»

Sanalla sanoen tämä laki »on ristiriidassa vapaan kilpailun taloudellisen oikeuden kanssa».

Jos mestari olisi ollut hieman vähemmän chauvin*, hän olisi kysynyt itseltään kuinka näin ollen on selitettävissä, että Englannissa säädettiin 40 vuotta sitten laki, joka on ristiriidassa vapaan kilpailun taloudellisen oikeuden kanssa, ja mistä johtuu, että tästä laista tulee välttämättömyys nimenomaan porvarillisille valtioille, vaikka se on jokaisen yhteiskunnan ja kaiken järjestyksen vastainen ja sitä enemmän mitä pitemmälle teollisuus ja sen mukana vapaa kilpailu kehittyy. Hän olisi saattanut havaita, että tämä Oikeus (isolla kirjaimella) on olemassa vain taloustieteen oppikirjoissa, joita porvarillisen taloustieteen tietämättömät veljet ovat kirjoittaneet — samaisissa oppikirjoissa, joissa on tällaisiakin helmiä: »*Omaisuus on työn hedelmä*» — toisten työn, he unohtavat lisätä.

Kolmas ikuinen periaate:

»Sillä verukkeella, että työväenluokka on nostettava niin sanotusta yhteiskunnallisesta alennustilasta, aloitetaan mustaamalla kokonaista kansalaisluokkaa: herrojen, yrittäjien, tehtaanomistajien ja porvarien luokkaa. Vaaditaan demokratiaa työtätekeville kehottamalla halveksimaan ja vihaamaan näitä keskiluokan arvottomia edustajia. Kaupan ja teollisuuden aloilla käytävää taistelua pidetään lakisääteistä sortoa parempana ja luokka-antagonismia valtionpoliisia parempana.»**

* — kansalliskiihkoinen. *Toim.*

** *Proudhon, P.-J., mts. 337—338.*

Sulkeakseen työväenluokalta tien niin sanotusta *yhteiskunnallisesta alennustilasta* mestari kiroaa poliittiset liittoutumat, jotka muodostavat työväenluokan luokaksi, joka on vihamielisenä *tehtaanomistajien, yrittäjien, porvareiden kunnianarvoisaa kategoriaa* vastassa. Tämä kategoria pitää varmasti *valtionpoliisia luokka-antagonismia* parempana, kuten Proudhonkin. Säästääkseen tämän kunnioitettavan luokan kaikilta ikävyyksiltä kunnan Proudhon suosittelee, että työläiset tyytyvät *mutualistisen yhteiskunnan* tuloon asti »vapauteen eli kilpailuun», joka »suurista epäkohdistaan huolimatta» on »kuitenkin ainoa takuumme»*.

Mestari saarnasi välinpitämättömyyttä taloudellisella alalla *suojellakseen vapautta eli porvarillista kilpailua*, ainoata takuutamme. Hänen oppilaansa saarnaavat välinpitämättömyyttä poliittisella alalla *suojellakseen porvarillista vapautta*, ainoata takuutaan. Kun ensimmäiset kristityt, jotka samoin saarnasivat poliittista välinpitämättömyyttä, tarvitsivat keisarin väkevää kättä muuttamaan heidät sorretuista sortajiksi, niin poliittisen välinpitämättömyyden nykyaikaiset apostolit eivät lainkaan usko siihen, että heidän ikuiset periaatteensa tuomitsevat heidät menettämään porvarillisen yhteiskunnan maalliset nautinnot ja katoavat etuoikeudet. Siitä huolimatta meidän on tunnustettava, että he sietävät kristittyjen marttyyrien arvoisella stoalaisuudella *tehdastyöläisiä rasittavan 14 tai 16 tunnin työajan*.

Lontoo, tammikuussa 1873

Kirjoittanut Marx.
Julkaistu joulukuussa 1873
kokoelmassa *Almanacco*
Republicano per l'anno 1874

Marx—Engels Werke, Bd. 18,
s. 299—304

* Proudhon, P.-J., mts. 334.